

## **VERWIJDERING VAN DE VERSTANDSKIES/WORTELREST**

Verstandskiezen hebben zelden een functie en geven vaak aanleiding tot klachten. Daarom moeten ze meestal verwijderd worden. Bij 25% van de bevolking ontbreken één of meer verstandskiezen. Bij degenen die wel verstandskiezen bezitten, is het zelden zo dat deze kiezen normaal in de rij staan en helpen bij het kauwen. Meestal is er ruimtegebrek waardoor reiniging niet goed mogelijk is.

Bacteriën vermenigvuldigen zich in de achtergebleven voedselresten en tasten de kiezen en het tandvlees aan. Het gevolg is dat er gaten in de kiezen komen. Ook laat het tandvlees los van de kiezen, zodat het bot zich terugtrekt en tanden en kiezen uitvallen. Beide processen verlopen langzaam en ongemerkt. Ze bedreigen niet alleen de verstandskiezen, maar ook de andere kiezen en tanden.

Als de chronische, pijnloze ontsteking overgaat in de acute vorm, ontstaat pijn en zwelling van de wang. Doordat de mond niet open kan, wordt het moeilijk om de verstandskies te verwijderen.

Uitbreiding van de ontsteking naar de diepte kan de mens zo ziek maken, dat opname in het ziekenhuis met een behandeling onder narcose nodig wordt.

Door druk van de verstandskiezen kan tevens een onregelmatige tandstand ontstaan. Ook kan de verstandskies de oorzaak zijn van vage pijnklachten.

### **Wanneer moet de onderverstandskies verwijderd worden?**

Verwijdering van de verstandskiezen van de onderkaak vindt bij voorkeur tussen het 15e en 25e levensjaar plaats. Het ontstaan van klachten wordt dan voorkomen en er heeft nog geen aantasting van het tandvlees of de kiezen plaatsgevonden. Bovendien is verwijdering op jonge leeftijd eenvoudiger en verloopt de genezing beter. Wachten tot er klachten zijn heeft als gevolg dat er schade is aangericht en de behandeling moeizamer verloopt. Meestal beginnen de klachten ook nog op een ongelegen moment. Dus, anders dan wel eens gedacht wordt, is verwijdering van de verstandskies noodzakelijk, ook als men geen klachten heeft. Echter, er zijn uitzonderingen: dit zijn de mensen waarbij de verstandskies een bijdrage levert in de kauwfunctie of kan gaan leveren.

Voor verwijdering van beide kiezen van de onderkaak is verdoving van het hele keelgat noodzakelijk; dit is erg onaangenaam. Daarom komt men meestal één keer voor verwijdering van de onder- en bovenverstandskies van de ene zijde en een andere keer voor verwijdering van de kiezen aan de andere kant. Bovendien heeft men na de behandeling nog een zijde om mee te eten.

### **Naar de kaakchirurg**

Als u voor het verwijderen van een verstandskies of een andere tand verwezen wordt naar de kaakchirurg, maakt u een afspraak in het ziekenhuis met de secretaresse van de kaakchirurg.

## **De behandeling**

Eerst krijgt u plaatselijke verdoving. Daarna wordt, afhankelijk van de ligging van de kies, deze getrokken. Ligt de kies onder het tandvlees en/of bot, dan wordt eerst het tandvlees opzij geschoven. Zo nodig wordt de kies dan met de boor verder vrijgelegd en gesplitst en verwijderd.

## **Na de behandeling**

De wond wordt gehecht met materiaal dat na ongeveer 4 weken vanzelf oplost. Om bloedstelping en genezing te bevorderen, moet u meestal op een gaastampon bijten. U moet proberen dit een uur vol te houden, daarna mag u de gaastampon verwijderen. De eerste uren hierna is het raadzaam om niet te spoelen. Wel kunt u wat drinken. De te verwachten zwelling kunt u bestrijden door zo snel mogelijk na de behandeling gedurende anderhalf uur een ijblaas (ijsklontjes in een plastic zak) op de betreffende wang te leggen.

## **Nabezwaren**

Van de behandeling kunt u de volgende nabezwaren verwachten:

- het optreden van "napijn"
- het optreden van een dikke wang
- temperatuursverhoging
- soms gaat de mond moeilijk open en gaat het slikken moeilijk. Als de wond na een uur nog bloedt, moet u de gaastampon niet verwijderen maar opnieuw een uur de gaastampon tegen de wond klemmen met de kiezen.

De klachten nemen de eerste twee dagen toe en moeten daarna geleidelijk verdwijnen.

## **Medicijnen**

Tegen de pijn wordt vaak een pijnstiller op recept voorgeschreven. Gebruik bij pijn de tabletten volgens voorschrift. Soms krijgt u ter voorkoming van een ontsteking nog een geneesmiddel voorgeschreven. Volg ook hierbij nauwkeurig de aanwijzingen op en maak de medicijnkuur geheel af. Als u merkt dat u bijverschijnselen krijgt van de medicijnen, moet u contact opnemen met de polikliniek kaakchirurgie.

## **Eten, drinken en roken**

Er zijn geen beperkingen wat betreft eten en drinken, hoewel dit de eerste dagen na de behandeling meestal niet makkelijk gaat. Wel is het aan te raden om de eerste dagen na de ingreep geen alcohol te gebruiken in

verband met de kans op een nabloeding. Geleidelijk kunt u via vloeibare en zachte voeding overgaan op uw normale voedingspatroon. Roken verstoort de wondgenezing waardoor lange tijd napijn kan ontstaan.

## **Mondverzorging**

Voor een goede genezing is het schoonhouden van de mond van belang. U kunt uw mond reinigen met een normale tandenborstel, tenzij uw specialist anders heeft voorgeschreven. De eerste dag na de behandeling moet u dit aanvullen met het spoelen van de mond met 0,1% chloorhexidine of een vergelijkbaar middel, (Hextril, Corsodyl).

## **Complicaties**

- Uitval van het gevoel in de halve kin en onderlip kan optreden na de verwijdering van een verstandskies uit de onderkaak, doordat de wortels van de kies tegen de verzorgende zenuw aan kunnen liggen. Gelukkig komt het gevoel meestal terug al kan dit maanden duren.
- Hinderlijker is het als het gevoel in de halve tong uitvalt. Dit komt doordat de zenuw bij de verdoving is aangeprikt of doordat het weefsel dat bij de verwijdering van de verstandskies opzij is gehouden opgerekt of beschadigd is. Herstel treedt meestal spontaan op en de complicatie is zeldzaam.
- Bij verwijdering van een verstandskies uit de bovenkaak is het niet altijd te vermijden dat de kaakholte open gaat. Deze opening moet worden gesloten om ontsteking van de kaakholte te voorkomen.
- Na verwijdering van een verstandskies treedt een nabloeding op bij ongeveer 1 op de 200 patiënten. In zo'n situatie is het verstandig telefonisch overleg te plegen met de dienstdoende behandelaar, bij voorkeur op een geschikt tijdstip.
- Treedt er 2 - 4 dagen na de behandeling pijn op ter plaatse van de wond, gepaard gaande met een vieze smaak en een erg vieze geur dan is het stolsel vies geworden. Deze aandoening (alveolitis) gaat vanzelf in ongeveer 1 week over. Bij erge pijn kan de behandelaar de wond schoon spuiten en de pijnstilling aanpassen.
- Wanneer na 2 - 4 dagen na de behandeling de nabezwaren toenemen in plaats van afnemen, kan het zijn dat een ontsteking in ontwikkeling is. Overleg met uw behandelaar is gewenst. Eventueel gevonden pus wordt verwijderd en zonodig wordt een antibioticum, bijvoorbeeld penicilline, voorgeschreven.

Wat geldt voor de verwijdering van een verstandskies gaat ook op bij het weghalen van een wortelrest.

## **Vragen**

Indien u nog vragen heeft, kunt u contact opnemen met de polikliniek kaakchirurgie.

## **Literatuur**

De verstandskies in de onderkaak.

Dr. A.V. van Gool. Stafleu en Tholen B.V. Leiden 1975.